

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Scientific

علمی

بازتایپ توسط: لاله - هوادار سازمان انقلابی افغانستان

۲۶ اکتوبر ۲۰۱۱

علت و معلول

علت و معلول یک جفت مقوله مهم فلسفی هستند که بیانگر روابط علت و معلول در اشیاء و پدیده های عینی می باشند، روابط علت و معلولی بیان ارتباط همگانی و عمل متقابل اشیاء عینی در جهان اند. در هر پدیده جهان عینی یک رابطه علت و معلولی معین موجود است. این رابطه ویژه اشیاء عینی بوده و در خارج از شناخت انسانی و مستقل از اراده وی وجود دارد. در جهان عینی این رابطه در همه جا وجود دارد. هر پدیده ای دارای علی است که آن را ایجاد می کند و هر علتی ضرورتاً معلول های معینی را به وجود می آورد. رابطه میان علت و معلول یک وحدت دیالکتیکی است، یعنی این دو متقابلاً به هم پیوسته بوده و یکی به دیگری تبدیل می شود. علت و معلول متقابلاً همدیگر را مشروط می نمایند. در جهان هیچ علت بدون معلول و هیچ معلول بی علت وجود ندارد. علت معلول را ایجاد می کند که خود در شرایط معینی به علت تبدیل می شود. یک پدیده می تواند در یک رابطه معینی نقش علت را بازی کند در حالی که در رابطه معین دیگری ممکن است معلول باشد. مثلاً پراتیک انقلابی علت ایجاد تیوری انقلابی است، اما در شرایط معین تیوری انقلابی به علتی تبدیل می شود که پراتیک انقلابی را به پیروزی هدایت می کند.

روابط علت و معلول میان اشیاء عینی بی نهایت پیچیده و بغرنج اند. در زندگی واقعی، یک علت می تواند در شرایط متفاوتی، معلول ها و یا نتیجه هائی با جنبه های گوناگون و حتی نتیجه های مخالف ایجاد کند، یا یک معلول واحد اغلب از علی با جنبه های گوناگون ناشی گردد. مثلاً در کشاورزی، کیفیت برداشت محصول، معلول و نتیجه عمل مشترک علت هائی نظیر آب و هوا، سطح رشد تکنیک، آگاهی ایدئولوژیک و کوشش های ذهنی و غیره است. در میان علل مختلف و متعدد ضرورتاً یکی از آنها علت اساسی موجودیت و تکامل را تشکیل می دهد. این علت اساسی تکامل شیء یا پدیده یک علت داخلی است، نه خارجی و در درون تضاد های داخلی خود شیء یا پدیده قرار

دارد: "دیالکتیک ماتریالیستی بر آنست که علل خارجی شرط تحول و علل داخلی اساس تحول اند. در عین این که علل خارجی به وسیله علل داخلی مؤثر واقع می شوند."¹

هدف علم کشف روابط علت و معلول میان اشیاء و پدیده ها و یافتن علت اساسی است که وجود و تکامل شیء و پدیده را تعیین می نماید و همچنین کشف قانونمندی تکامل آنها، پیش بینی سمت حرکت به منظور هدایت پراتیک انسان ها و استفاده کامل از فعالیت های ذهنی است.

نظرگاه های ایده آلیستی و متافزیک در باره مسأله علیت با نظرگاه ماتریالیسم دیالکتیک در تضاد قرار دارند. ایده آلیسم وجود عینی روابط علت و معلولی را نفی می کند و این روابط را ساخته ذهن انسان می داند. متافزیک به طرزی مطلق علت و معلول و اشکال تبدیل آنها را به یکدیگر نفی می کند. این دو بینش غیر واقعی از پدیده های جهان در اساس یگانه اند.

بر گرفته از کتاب مبانی و مفاهیم مارکسیسم

¹ - مائوتسه دون: "در باره تضاد"